

วิจัยทางการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย : การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

Emergency Nursing Research in Thailand : Systematic Review from the Year 2003 to 2013

มาลินี จำเนียร^{1*} และ ธัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ์¹

¹ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

* malinee2014@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการและจัดประเภทของงานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2556 โดยคณะผู้วิจัยศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยจากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แยกประเภท (Thematic Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า การจัดประเภทของงานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2556 สามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ได้เป็น 4 หมวดหมู่ คือ 1) วิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉิน 2) ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉิน 3) ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉิน 4) แนวทางการพัฒนาการพยาบาลด้านฉุกเฉิน ซึ่งในแต่ละด้านของงานวิจัยมีแนวโน้มการพัฒนาดีขึ้น และมีการใช้งานวิจัยมาประยุกต์กับการพยาบาลในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์งานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็น การสำรวจเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติในทางการพยาบาลฉุกเฉิน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย อื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึก เช่น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม (focus group) การรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูล ทั้งทางด้านข้อมูลคุณภาพและข้อมูลเชิงพรรณนา

คำสำคัญ : วิจัยทางการพยาบาลฉุกเฉิน, การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ, ประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research was to study the evolution and classification of research in emergency nursing since the year 2003 – 2013. Qualitative data collecting by the researcher study and search the research in the emergency nursing branch on the internet and libraries in Bangkok and Metropolitan. The data analysis was carried out with an illustration of thematic analysis and content analysis. The results of this study showed that ; The research study related to emergency nursing in Thailand by the year 2003 - 2013 can be classified as 4 Categories, 1) The evolution of research in emergency nursing, 2) Categories of the emergency Nursing research, 3) The quality research of emergency nursing, 4) The development guidelines of emergency nursing. Each aspect of the research is likely to develop even further that research can more applied to nursing care.

Suggested by the results of this research showed that most of the research are the qualitative research that is a survey on the development of guidelines in emergency nursing. Therefore, the studies should be using other research methods to obtain findings such depth qualitative research methods to collect data information from the interview, focus group discussion, review literature, action research or experimental research to obtain information related to the quality and descriptive information.

Keywords: emergency nursing research, systematic review, Thailand

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการวิจัยได้มีการพัฒนาขึ้นไปอย่างมากในหลายสาขา เพื่อที่จะก้าวทันโลกในยุคใหม่ในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านของการแพทย์และการพยาบาลที่ต้องแข่งขันกับเวลาในการทำงานโดยตลอด เวลาในที่นี้ของการแพทย์และการพยาบาลไม่ได้หมายถึงเวลาที่เดินไปตามปกติโดยทั่วไป แต่หมายถึงเวลาของความเป็นและความตาย ถ้าจะพูดถึงเรื่องของเวลาในการทำงานทางการแพทย์และการพยาบาล ก็จะมีถึงเรื่องของการพยาบาลฉุกเฉิน ซึ่งเป็นการพยาบาลที่สำคัญมากสาขาหนึ่งที่จะสามารถช่วยลดและป้องกันการสูญเสียชีวิต อวัยวะได้ ถ้าได้รับการรักษาได้ทันเวลา และการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเป็นสาเหตุการตายของประเทศไทยในอันดับต้นๆ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. สถิติสาธารณสุข .ออนไลน์]2557) ในปัจจุบันนี้ยังมีผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องของการพยาบาลฉุกเฉินในจำนวนที่น้อยมาก ทั้งที่เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากและจากการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยทางการพยาบาลฉุกเฉินพบว่ามีการทำวิจัยที่น้อย ยังไม่มีความหลากหลายและไม่มีการจัดหรือแยกประเภทที่ชัดเจนทำให้งานวิจัยกระจัดกระจาย ทำให้ผู้ที่อยากศึกษางานวิจัยต่อทำได้ยาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับด้านการพยาบาลฉุกเฉินย้อนหลัง 10 ปีเพื่อที่จะได้ศึกษาวิวัฒนาการของการพัฒนาในด้านที่เกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉินจะทำให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉิน สามารถจำแนกหมวดหมู่ จัดหมวดหมู่ของงานวิจัยซึ่งง่ายต่อการนำไปศึกษาต่อของผู้ที่สนใจเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลฉุกเฉินศึกษาวิวัฒนาการและจัดประเภทของงานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

3. คำถามการวิจัย

- 3.1 งานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉินที่บทความมีคุณภาพเป็นอย่างไร
- 3.2 งานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉินใน ประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2556 มีจำนวนเท่าไร
- 3.3 การคิดแยกประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉินสามารถจัดได้เป็นกี่ประเภท

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 เพื่อให้ผู้ที่สนใจ สามารถศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับงานวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556
- 4.2 เพื่อเป็นแนวทางในการ ทำวิจัย หรือ การต่อยอดงานวิจัยทางการพยาบาลที่ได้อบรมไว้

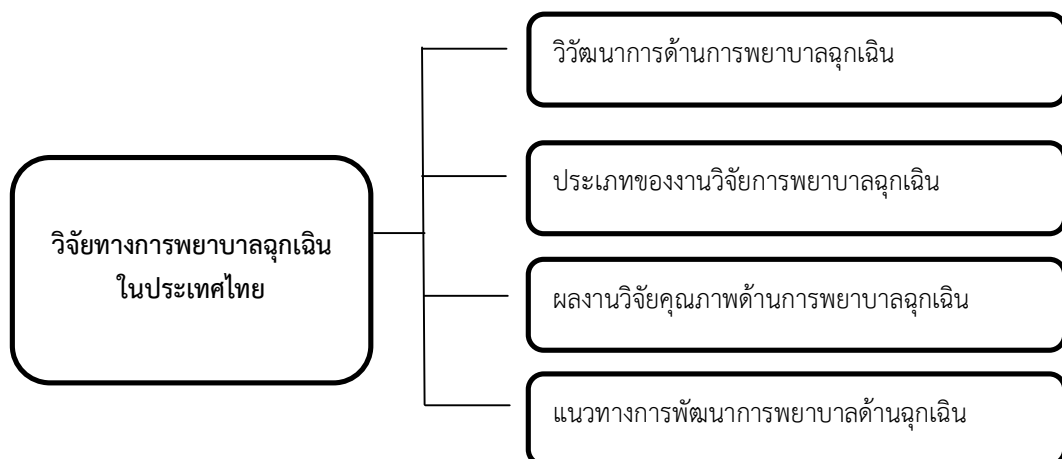
5. ขอบเขตการวิจัย

วิจัยทางการแพทย์บาลุคเงินในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2556 เป็นการทําวิจัยที่ทําการทบทวนวรรณกรรม วิจัยเกี่ยวกับการพยาบาลลูกเงินในประเทศไทยย้อนหลังไป 10 ปี โดยผู้วิจัยทำการค้นคว้างานวิจัยจาก ห้องสมุด อินเทอร์เน็ตเพื่อทำการรวบรวมวิจัยที่ตรงตามคุณสมบัติที่ตั้งไว้ และทําการศึกษา ทบทวนวิจัยต่างๆ ตั้งแต่พฤษภาคม 2557 – กันยายน 2557

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลด้านลูกเงินในประเทศไทย ผู้วิจัยสนใจและตั้งใจที่จะทําวิจัยโดยการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการเข้าใจและเห็นความสำคัญในการพยาบาลลูกเงิน โดยเริ่มจากการค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลลูกเงินที่เกิดในประเทศไทย พ.ศ. 2546 – 2556 จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามผลงานวิจัยที่ค้นคว้าได้ 4 ประเภทดังนี้

1. วิวัฒนาการด้านการพยาบาลลูกเงิน
2. ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลลูกเงิน
3. ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลลูกเงิน
4. แนวทางการพัฒนาการพยาบาลด้านลูกเงิน

7. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ จากรายงานการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับการพยาบาลลูกเงินในประเทศไทย โดยคัดเลือกงานวิจัยที่ตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่รายงานไว้ในระยะเวลาย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 (ค.ศ. 2003 ถึง ค.ศ. 2013) จากการที่ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัย ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการดังนี้

7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลลูกเงินในประเทศไทยที่สามารถรวบรวมได้ตั้งแต่พฤษภาคม 2557 – กันยายน 2557

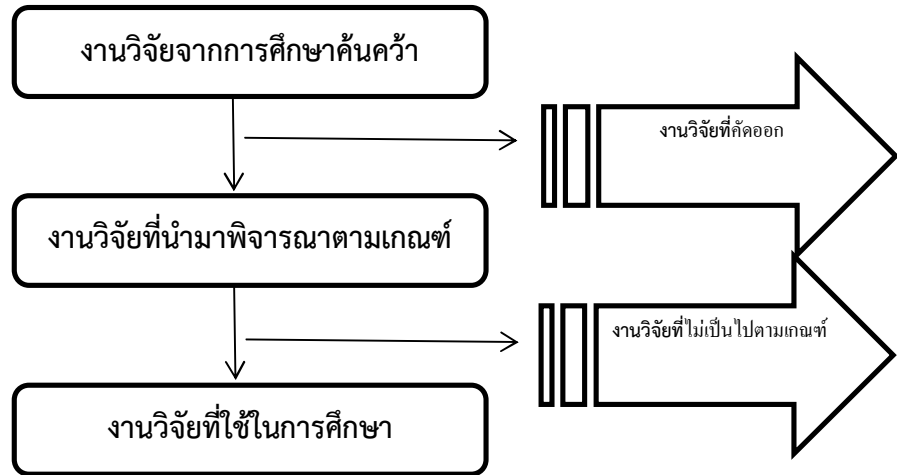
เกณฑ์การคัดเลือก เป็นรายงานวิจัย เอกสารวิจัยที่ตีพิมพ์ เกี่ยวกับการพยาบาลลูกเงินในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2556 ประเมินคุณภาพเอกสารโดยนักวิจัยร่วมกันประเมิน ในกรณีมีความเห็นต่างกัน ได้ร่วมกันสรุปหาข้อยุติ โดยมีเกณฑ์การประเมินคุณภาพ จำแนกตามชนิดเอกสารในประเด็นต่อไปนี้

- 7.1.1. กรณีรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเมินจากมีการตรวจสอบงานวิจัยแบบสามเส้า เช่น ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายวิธีและมีผู้ร่วมวิจัย 2 ท่านตีความและสรุปรายงานวิจัย

7.1.2. กรณีงานวิจัยเชิงปริมาณ ประเมินจากอคติในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การควบคุมตัวแปรแทรก อคติในการรายงานผลการศึกษา และสรุปผลการวิจัยให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

เมื่อเอกสารผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว จากนั้นจะนำมาสกัดข้อมูลองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. วิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉิน
2. ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉิน
3. ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉิน
4. แนวทางการพัฒนาด้านการพยาบาลฉุกเฉิน

7.2 เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัย และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลฉุกเฉิน จากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา รพ.ศิริราช และคณะสาธารณสุขศาสตร์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) แบบคัดกรองงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเกณฑ์การคัดเลือก ที่กำหนดไว้ ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านการคัดเลือกต้องผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ทุกข้อ 2) แบบประเมินคุณภาพการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณภาพเชิงระเบียบวิธีวิจัยของงานวิจัยที่นำมาทบทวนอย่างเป็นระบบ 3) แบบบันทึกผลการสกัดข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการลงบันทึกข้อมูลงานวิจัยที่คัดเลือกมาเพื่อทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย ในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้มีการใช้แบบคัดกรองงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามเกณฑ์การคัดเลือก

7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสืบค้นรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ตามขั้นตอนดังนี้

7.3.1 กำหนดคำสำคัญในการการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉิน สืบค้นทั้งที่เป็นภาษาไทยและอังกฤษ โดยทั้งนี้การระบุคำสำคัญทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษอาจปรับเปลี่ยนตามผลการสืบค้นแต่ละครั้งเพื่อ นำมาใช้ในการระบุคำสำคัญหรือการสืบค้นครั้งถัดไป

7.3.2 กำหนดแหล่งสืบค้นข้อมูล ทั้งจากห้องสมุด และคอมพิวเตอร์

7.3.3 ผู้วิจัยทำการสืบค้นงานการวิจัยด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ 1) การสืบค้นโดยการสำรวจจากวารสารต่างๆที่ศึกษาเกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉิน จาก หนังสือดัชนี วารสารทางการแพทย์และการพยาบาล เช่น พยาบาลสาร วารสารพยาบาลศาสตร์ และการสืบค้นวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดโดยดูจากชื่อเรื่องและคำสำคัญของรายงานการวิจัย 2) การสืบค้นด้วยคอมพิวเตอร์ โดยสืบค้นจากฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์หรือบริการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ทาง อินเทอร์เน็ตที่ให้บริการเผยแพร่ข้อมูลทางการแพทย์ และการพยาบาล ฐานข้อมูลที่สืบค้นได้แก่ ฐานข้อมูลตาม มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย และฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ในประเทศไทยและฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย 3) การสืบค้นจากรายงานเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมของงานวิจัยที่ค้นได้

การคัดเลือกงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยอ่านรายงานวิจัยที่สืบค้นได้ ดูจากชื่อเรื่อง บทคัดย่อ แล้วทำการคัดเลือกแบบคัดกรองงานวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนดที่พัฒนาขึ้น หากมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในการสรุปปรึกษาเพื่อหามติข้อสรุปร่วมกัน ถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเป็นผู้ลงมติ

การประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยอ่านรายงานการวิจัยเพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย แล้วสรุปลงในแบบฟอร์มการประเมินคุณภาพงานวิจัย หากมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในการสรุป จะปรึกษาเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ถ้ายังไม่สามารถตกลงกันได้ต้องให้คนที่สามารถร่วมเป็นผู้ลงมติ

การรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสกัดข้อมูลงานวิจัย โดยผู้วิจัยสกัดข้อมูลบันทึกลงในแบบบันทึก หากความเห็นในการบันทึก ไม่ตรงกันทำการตกลงกันเพื่อหาข้อสรุป และถ้าไม่สามารถตกลงกันได้ต้องให้ผู้วิจัยคนที่สาม ร่วมเป็นผู้ลงมติ

โดยสามารถรวบรวมวิจัยเกี่ยวกับด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 จากแหล่งที่ค้นคว้าได้ทั้งหมด 1,055 เรื่อง และภายหลังการอ่านบทคัดย่อมีจำนวนงานวิจัยจำนวน 1,009 เรื่อง ที่ถูกคัดออกเนื่องจากไม่ใช่งานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ดังนั้นมีงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 33 เรื่อง

7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสรุปรายงานวิจัยมา วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel เพื่อแยกประเภท (Thematic Analysis) ตอบคำถามการทบทวนเป็นดังนี้

- 7.4.1. วิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉิน
- 7.4.2. ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉิน
- 7.4.3. ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉิน
- 7.4.4. แนวทางการพัฒนาการพยาบาลด้านการฉุกเฉิน

จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลฉุกเฉินเพื่อศึกษาวิวัฒนาการและจัดประเภทของงานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 โดยทีมผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งค้นคว้า ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต เพื่อทำการรวบรวมวิจัยที่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และทำการศึกษาทบทวนวิจัย โดยสามารถรวบรวมวิจัยเกี่ยวกับด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 จากแหล่งที่ค้นคว้าได้ทั้งหมด 1,055 เรื่อง และภายหลังการอ่านบทคัดย่อมีจำนวนงานวิจัยจำนวน 1,009 เรื่อง ที่ถูกคัดออกเนื่องจากไม่ใช่งานวิจัยด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ดังนั้นมีงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 33 เรื่อง และสามารถนำมาจัดเป็น 4 หมวดหมู่ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 8.1. รูปแบบของวิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย
- 8.2. ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย
- 8.3. ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย
- 8.4. แนวทางการพัฒนาการพยาบาลด้านฉุกเฉินในประเทศไทย

8.1. รูปแบบของวิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทย

รูปแบบของวิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของวิวัฒนาการด้านบุคลากร และส่วนที่สองอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของวิวัฒนาการด้านแนวปฏิบัติในการทำงาน ดังนี้

- 8.1.1. รูปแบบของวิวัฒนาการด้านบุคลากรด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

จากการศึกษารวบรวมวิจัยพบว่ารูปแบบของวิวัฒนาการด้านบุคลากรด้านการพยาบาลฉุกเฉิน ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 จะเป็นไปในแนวทางเกี่ยวกับเรื่องของการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการประสานความร่วมมือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการตัดสินใจ ด้านการแก้ปัญหา ด้านความรู้เฉพาะสาขา และด้านการทำงานเป็นทีม และการทดสอบสมรรถนะการทำงาน โดยผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมมาได้นั้นจะเห็นได้จากการประเมินสมรรถนะของบุคลากรจะเห็นการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นและมีแนวโน้มว่าสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะรอบด้านได้ในอนาคตโดยเฉพาะการ

พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ได้รับการยอมรับและเชื่อมั่น สิ่งที่ยืนยันการทำงานของบุคลากรด้านการพยาบาลฉุกเฉินคือ การได้รับรางวัลรองชนะเลิศหน่วยปฏิบัติการเบื้องต้นการพัฒนาอุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ป่วยฉุกเฉิน (กู้ภัย+กู้ชีพ) การพัฒนาทีมให้มีความพร้อมและแข็งแกร่ง ให้ครอบคลุมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตลอดจนการพัฒนาระบบการสื่อสารให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด เชื่อมโยงทุกจุดโดยเฉพาะในภาวะภัยพิบัติ (ไพบูลย์ สุริยะวงศ์ ไพศาล : 2556)

8.1.2. รูปแบบของวิวัฒนาการด้านแนวปฏิบัติในการทำงานด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

จากการศึกษารวมรวบวิจัยพบว่ารูปแบบของวิวัฒนาการด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเพื่อที่จะได้สอดคล้องกับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ทันต่อเวลา บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ป่วยมากขึ้น และเกิดความพึงพอใจต่อทั้งต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ผู้ป่วย และญาติมากขึ้น ซึ่งก็ได้มีการพัฒนาแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยที่แนวปฏิบัติเหล่านี้จะมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ

8.2 ประเภทของงานวิจัยการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556แบ่งออกเป็น 7 ประเภท

8.2.1. เกี่ยวกับการพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาลและการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ ในด้านต่างๆ เช่น การประเมินอาการเจ็บป่วย การคัดแยกผู้ป่วยแต่ละประเภท การจัดรูปแบบอาสาสมัครฉุกเฉิน การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

8.2.2. เกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรทางการพยาบาล เช่น พยาบาลหัวหน้าหออด พยาบาลวิชาชีพ ในการปฏิบัติงานพยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉิน

8.2.3. เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาการบาดเจ็บและปัจจัยทำนายผลลัพธ์ของการประเมินสภาพผู้ป่วยที่ได้รับอุบัติเหตุฉุกเฉิน

8.2.4. เกี่ยวกับการป้องกันและจัดการกับภาวะฉุกเฉินในผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน เช่น อาการสับสน การเสียเลือด การกำซาบเลือดลดลง

8.2.5. เกี่ยวกับระยะเวลาในการช่วยเหลือผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินในกรณีเร่งด่วน

8.2.6. เกี่ยวกับผลจากการทดลองใช้และการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติการพยาบาลในการช่วยเหลือผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน

8.2.7. เกี่ยวกับงานวิจัยทางการพยาบาลฉุกเฉินทั่วไป

8.3. ผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

จากการศึกษารวมวิจัยไม่พบผลงานวิจัยคุณภาพด้านการพยาบาลฉุกเฉินในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2556

8.4. แนวทางการพัฒนาการพยาบาลฉุกเฉิน

จากรายงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพยาบาลฉุกเฉิน การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 33 เรื่อง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการพยาบาลฉุกเฉิน เป็น 2 ส่วน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และแนวทางการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกกับผู้ป่วย

8.4.1 การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน สมรรถนะของบุคลากรในทีม และสมรรถนะของพยาบาลในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บระยะเร่งด่วนฉุกเฉิน มีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยในระยะเร่งด่วนฉุกเฉิน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน

8.4.1.1 ด้านการบริหาร ผู้บริหารควรมีสมรรถนะในการเป็นผู้นำ มีจัดหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการและสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ผู้บริหารควรปลูกฝังค่านิยมในการปฏิบัติงานเป็นทีมให้กับสมาชิก เพื่อประสิทธิภาพการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น จัดอบรมโครงการพัฒนาองค์การ(Organization Development)เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่หรือโครงการอบรมจริยธรรม เป็นต้น ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้กำหนดนโยบายในการทำงาน เพื่อได้จัดระบบทีม โดยกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในทีมอย่างเหมาะสม พยาบาลต้องมี สมรรถนะชัดเจน เนื่องจากในประเทศไทยมีการกำหนดแพทย์เวชศาสตร์ฉุกเฉิน แต่จำนวนแพทย์ในประเทศไทยมีน้อย ทำให้ภาระงานตกมาอยู่ที่พยาบาล

ในปัจจุบันจะมีพยาบาลเชี่ยวชาญเฉพาะทาง Advanced Practice Nurses (APN) ทำบทบาทเป็นผู้จัดการ ระบบ การดูแล ผู้บาดเจ็บ คือบทบาทของ trauma nurse co - ordinator จากที่คณะผู้วิจัยได้สืบค้นและทบทวนนั้นพบว่า ยังไม่มีวรรณกรรมฉบับใดที่ ระบุหน้าที่ของ nurse co – ordinator ในการช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บในระยะเร่งด่วนฉุกเฉิน

8.4.1.2 ด้านการปฏิบัติการพยาบาล มีสมรรถนะทางด้านผู้ตามมีการทำงานเป็นทีม เข้าใจในบทบาทของตนเองในทีม มีความรู้ มีประสบการณ์ และทักษะ เข้ารับการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการ และหรือฝึกปฏิบัติในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการในการพยาบาลฉุกเฉิน เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะความชำนาญ และต้องมีสมรรถนะที่เป็นลักษณะเฉพาะพิเศษที่โดดเด่นเป็นนักคิดและต้องมีสมรรถนะทางการทำงานเป็นทีม เข้าใจใน บทบาท ของตนเองในทีม จากที่คณะผู้วิจัยได้สืบค้นและทบทวนนั้นพบว่า หลักสูตรในการอบรมในการพยาบาลฉุกเฉินต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ช่วยชีวิตผู้บาดเจ็บและ ฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลองที่เสมือนจริง มีการ ติดตาม ประเมินผลทั้งใน การ ฝึกอบรมและเมื่อกลับไปปฏิบัติงานจริงๆ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องมีการฝึกอบรมซ้ำทุก 1 - 2 ปี เป็นอย่างน้อย และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ สภากาชาดพยาบาล

8.4.1.3 ด้านการวิจัย พยาบาลควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาระดับ สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพ ในการปฏิบัติงานหรือการนำข้อมูลที่ได้รับขณะปฏิบัติไปวิจัยและวิเคราะห์และนำไปวางแผนการนำผลการวิจัยมาประยุกต์เพื่อการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติการพยาบาลต่อไป จากที่คณะผู้วิจัยได้สืบค้นและ ทบทวนนั้นพบว่า วิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของพยาบาล แต่ผลการปฏิบัติการพยาบาลในผู้ป่วย ฉุกเฉินในการให้การพยาบาลในผู้ป่วยที่มีปัญหาระยะฉุกเฉินระบบต่างๆมีน้อยมาก

8.4.2 การพัฒนาในด้านประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกกับผู้ป่วย

การพัฒนาแนวทางการดูแลผู้ป่วยโดยปฏิบัติการพยาบาลในการเฝ้าระวังอาการนำก่อนเข้าสู่ภาวะวิกฤตของ ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บมีประสิทธิภาพในการช่วยลดการเสียชีวิต การคัดกรองผู้บาดเจ็บ การตอบสนองของร่างกายหลังการ บาดเจ็บ โดยผู้บาดเจ็บในระยะเร่งด่วนฉุกเฉินทุกรายควรได้รับประเมินความรุนแรงของการบาดเจ็บ การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ฉุกเฉินวิกฤต ป้องกันโดยให้มีการกำหนดมาตรฐานการเชิงรุก และเข้มงวดในด้านกฎหมาย ให้ความรู้เพื่อความปลอดภัยในการขับ ขี่ อย่างเข้มงวด และต่อเนื่อง ส่วนในเรื่องของการปฏิบัติทางคลินิก พบว่ามีการจัดการบาดแผลอุบัติเหตุ ในด้านของ ระยะเวลาของการหายของแผล อัตราการติดเชื้อและการปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ ในด้านของญาติก็จะมีการวางแผนพัฒนา แนวทางและระบบการให้ข้อมูลแก่ญาติเมื่อผู้รับบริการเข้ารับการรักษาพยาบาลและเมื่อจำหน่ายกลับบ้าน เพื่อให้การให้ข้อมูล ในแต่ละระยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานตามที่สำนักงานพยาบาลกำหนดซึ่งจะส่งต่อผู้รับบริการโดยตรง ในการช่วยชีวิตผู้ที่มีภาวะวิกฤตทางสุขภาพ และการพัฒนานี้สามารถลดภาวะเสี่ยงในการชีวิตของผู้ที่มีภาวะวิกฤตทาง สุขภาพได้เช่นเดียวกัน

จุดเด่นของระบบการพยาบาลฉุกเฉินไทย คือมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ค่อยเป็นค่อยไป เข้าถึงบริการฟรีเกือบ ทั้งหมด โดยรัฐสนับสนุนด้วยกลไกนโยบายด้านกฎหมาย การเงินการคลัง ระดับมหภาค เมื่อพิจารณาฐานะการคลังของ ประเทศไทยซึ่งต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาที่ไม่จัดบริการฟรีทั้งหมด ผู้บริหารในระดับนโยบายควรได้พิจารณา การปรับหมายเลขเรียกใช้บริการกู้ชีพ ซึ่งยังมีความสับสน เนื่องจาก มีหลายหมายเลข ปัจจุบันประเทศไทยก็พัฒนาให้เป็น หมายเลข 1669 ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

9. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์งานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นการสำรวจเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติในทางการพยาบาลฉุกเฉิน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อ ค้นพบเชิงลึก เช่น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม (focus group) การรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งทางด้านข้อมูล คุณภาพและข้อมูลเชิงพรรณนา

10. เอกสารอ้างอิง

- ชาติชาย คล้ายสุบรรณและคณะ. (2547). การผสมผสานการดูแลผู้บาดเจ็บเป็นก้าวแรกของการปรับปรุงผลการดูแลผู้บาดเจ็บรุนแรงในโรงพยาบาลราชวิถี. อาคารศูนย์กู้ชีพ"นเรนทร" โรงพยาบาลราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี. กรุงเทพมหานคร.
- เดือนนภา อิมเพ็ง. (2554). การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูงเร่งด่วน แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉินโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ :
- นวลจันทร์ วงศ์ศรีใส. (2555). การพัฒนาคุณภาพบันทึกทางการแพทย์พยาบาล ในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลจังหวัดลำพูน วิทยานิพนธ์นิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนอ เตชะอริกและคณะ. (2554). ผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาลผู้บาดเจ็บที่หน่วยผู้ป่วยนอกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพบูลย์ สุริยะวงศ์ไพศาลและคณะ. (2556). โครงการประเมินการให้บริการผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉินร่วมสามกองทุนภายใต้นโยบาย “เจ็บป่วยฉุกเฉินรักษาทุกที่ทั่วถึงทุกคน”. นนทบุรี: สำนักงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย.
- ศศิวิมล พงษ์นิลละอาภรณ์. (2552). การพัฒนาและการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก สำหรับการจำแนกผู้ป่วยที่ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลพะเยา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2552). คู่มือสมรรถนะหลัก : คำอธิบายและตัวอย่าง พฤติกรรมบ่งชี้. กรุงเทพฯ : พี.เอ. ลีฟวิง.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. สถิติสาธารณสุข .[ออนไลน์]2557 ค้นเมื่อ พฤษภาคม 2557. จาก : <http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/index2.html/>